

FARKAS SÁNDOR¹**ISIL – A legsikeresebb terrorista szervezet?² I.****ISIL – The most successful terrorist organisation? I.****Absztrakt**

Napjaink legtöbbet emlegetett és sokak által a legveszélyesebbnek³ tartott dzsihadista szervezete az ISIL. A terrorista tevékenységeket elkövető „magányos farkasok”,⁴ a belőlük formálódó terrorista sejtek támadásai, valamint a közel-keleti régióból érkező emberáradat, jelentős kihívást jelentenek hazánknak, az Európai Uniónak és legerősebb szövetségesének az Egyesült Államoknak. A cikk központi témája annak vizsgálata, hogy jelenünk legsikeresebben működő terrorista szervezete csupán „csak” egy terrorista szervezet, vagy annál több.

Kulcsszavak: ISIL, aszimmetrikus, terrorizmus, gerilla katonai gondolkodásmód

¹ MH 5. Bocsikai István Lövészdandár, E-mail: Farkas.sandor2@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2845-7339

² A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Ludovika Kutatócsoport keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

The work was created in commission of the National University of Public Service under the priority project KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 titled „Public Service Development Establishing Good Governance” in the Ludovika Research Group.

³ Az Institute for the Study of War (ISW) által 2016. januárban kiadott három részes tanulmány első moduljában – U.S. Grand Strategy, al Qaeda and ISIS: Existential Threat to US and Europe – szereplő következtetések szerint, az al Nuszra a társadalmi mozgósítás terén véghezvitt eredményeik, és más ellenálló szervezetekkel való hatékony együttműködése miatt, hosszú távon sikeresebb lesz, mint az ISIL.

Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly – Cafarella, Jennifer – Gambhir, Harleen – Zimmermann, Katherine: Al Qaeda and ISIS: Existential Threats to the U.S. and Europe
<http://www.understandingwar.org/sites/default/files/PLANEX%20Report%201%20--%20FINALFINALFINAL.pdf> (Letöltés időpontja: 2016.03.26.)

⁴Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly – Cafarella, Jennifer – Gambhir, Harleen – Zimmermann, Katherine: Al Qaeda and ISIS: Existential Threats to the U.S. and Europe
<http://www.understandingwar.org/sites/default/files/PLANEX%20Report%201%20--%20FINALFINALFINAL.pdf> (Letöltés időpontja: 2016.03.26.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

Abstract

The most notorious jihadist organization nowadays considered by many as the most dangerous one, as well is ISIL. The terrorist acts carried out by „lone wolfs” and terrorist cells and the mass of people originated from the Middle-East flooding Europe represent significant challenges to Hungary, the European Union, and it’s most powerful ally, the United States. The central theme of the study is to determine whether ISIL is only a successfull terrorist group or something more?

Key words: ISIL, asymmetric, terrorism, guerilla warfare

BEVEZETÉS

Számos tanulmány, valamint újságcikk született már melyek az ISIL brutalitásáról, sikereiről, a mögötte húzódó ideológiáról, valamint napjainkban mind Irak, mind pedig Szíria területén tapasztalható területvesztéséről szólnak. A megjelent írások szinte mindegyike az ISIL-t napjaink legsikeresebb és legveszélyesebb terrorista szervezeteként említik.⁵ Ennek a tanulmánynak a célja néhány olyan alapfogalom megvizsgálása, mely segítségével rávilágítok arra, hogy az ISIL több, mint egy egyszerű terrorista szervezet és hogy a terrorizmus széles eszköztárának alkalmazása csupán csak töredéke a szervezet által alkalmazott eljárásoknak.⁶

Az elemzésem során az aszimmetrikus hadviselésből kiindulva a gerilla katonai gondolkodásmód három különböző intenzitású tevékenységi módjának – terrorizmus, gerilla hadviselés és hagyományos hadviselés – bemutatása, valamint az ISIL által alkalmazott eljárások és stratégiák ismertetése révén kívánom bizonyítani állításomat, mely szerint az ISIL több, mint egy terrorista szervezet.

AZ ASZIMMETRIKUS HADVISELÉS

Mivel az ISIL harcoló csapatai és az Egyesült Államok által vezetett koalíció katonai ereje mind méreteiben, felszereltségében, képességeiben és technikai színvonalában jelentősen eltér egymástól, ezért egyértelműen megállapítható, hogy a két fél küzdelmére egyfajta óriási erő-eszköz különbség és aránytalanság a jellemző. Az ilyen körülmények között végrehajtott fegyveres küzdelmek az aszimmetrikus hadviselés elnevezést kapták.

Ennek a hadviselési formának a tanulmányozása azért bír nagy jelentőséggel, mert az elmúlt 200 év aszimmetrikus konfliktusainak végkimenetelét vizsgálva, az alábbi tendencia

⁵ Az Institute for the Study of War (ISW) által 2016. januárban kiadott három részes tanulmány első moduljában – U.S. Grand Strategy, al Qaeda and ISIS: Existential Threat to US and Europe – szereplő következtetések szerint, az al Nuszra a társadalmi mozgósítás terén véghezvitt eredményeik, és más ellenálló szervezetekkel való hatékony együttműködése miatt, hosszú távon sikeresebb lesz, mint az ISIL.

⁶ Farkas Sándor: Az ISIL hadviselése Mao Ce-Tung tanainak tükrében: A kifárasztó gerilla hadviselési forma – Az ISIL alkalmazott eljárásai és stratégiája (közlésre elfogadva)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

mutatható ki. A 200 éves korszak egészét vizsgálva megállapítható, hogy az aszimmetrikus konfliktusok 70,8%-ban az erősebb fél került ki győztesen. Azonban abban az esetben, amennyiben a teljes időintervallumot ötven éves időszakokra osztva elemezzük, az eredmény már lényegesen más képet mutat. Megállapítható, hogy minél közelebb kerülünk napjainkhoz, annál sikeresebben vívták meg harcukat az aszimmetrikus hadviselésben gyengébb félként részt vevő erők. Az 1800-1849 közötti időszakban, az erőforrásfölényben levő fél, a konfliktusok 88,2%-ból került ki győztesen. A következő, 1850-1899 időintervallumot vizsgálva, a 79,5%-ra csökkent eredmény alapján, továbbra is az erősebb fél sikerei domináltak, azonban a csökkenő tendencia már kimutatható. Az 1900-1949-es időszakban, az erősebb fél győzelmének 65,1%-ra való csökkenése már jelentős mérvű változást mutat, mely az utolsó 1950-1998-as időszakra 45%-ra csökkent.⁷ Ebből a tendenciából egyértelműen látszik, hogy napjainkban a modern technikával, nagyfokú szervezettséggel rendelkező, nyugati haderők győzelme nem magától értetődő a lényegesen gyengébb terrorista csoportok – beleértve az ISIL-t – felett.

Az aszimmetrikus hadviselés definiálására számos különböző fogalmi meghatározás létezik. Az elemzés kiindulópontjaként a HM Hadműveleti és Kiképzési Csoportfőnökség által 2004-ben megfogalmazott meghatározást választottam, mely szerint:

„A fegyveres konfliktusok megvívásának új formája, melynek alapja az, hogy a nemzetközi szinten jelen lévő fegyveres erők, csoportok jelentősen különböznek egymástól méreteikben, felszereltségükben és képességeikben. Amíg az államok nagy része szervezett, modern eszközökkel ellátott haderőt tart fenn, egyes államok és nem állami csoportosulások célkitűzéseiket terrorista akciók, bűncselekmények elkövetése útján akarják elérni, azért, mert az ilyen műveletek kevesebb beruházást és erőforrást igényelnek. Ezek a csoportok ott támadják meg ellenfeleiket, ahol azokat a legsebezhetőbbnek vélik. A modern haderő és a terrorista eszközökkel, módszerekkel működő fegyveres csoport között óriási aránytalanság van, ennek ellenére az aszimmetrikus hadviselés valószínűsége növekvő tendenciát mutat.”⁸

A fenti definícióval kapcsolatban meg kell említeni egy olyan tényezőt, amely véleményem szerint korrekcióra szorul és néhány olyan aspektust, amely szükséges a fogalom teljeskörű megértéséhez. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az aszimmetrikus hadviselést számos megfogalmazás, mint „politikai célok érdekében folytatott”⁹ küzdelmet ír le. Véleményem szerint a politikai célkitűzés – bár az aszimmetrikus hadviselést választó fél leggyakoribb mozgató ereje – csak egy a lehetséges elérendő célok közül, hiszen azon bünszervezetek, drogbárók, hadurak, akik kizárólag profitszerzésre törekednek, szintén

⁷ Jobbágy Zoltán: A háború antropológiája: primitív hadviselés, gerilla hadviselés és a szövetséges összhaderőnemi műveletek sikere

http://real.mtak.hu/24618/1/8_JOBAGY_ZOLTAN_2.pdf (Letöltés időpontja: 2016.03.18.)

⁸ Katonai kislexikon, A HM Hadműveleti és Kiképzési Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 2004., p.31.

⁹ Resperger István, Kiss Álmos Péter, Somkuti Bálint: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2013. p.23.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

aszimmetrikus hadviselést alkalmaznak bármiféle politikai cél kitűzése nélkül.¹⁰ Mint ahogy arra Porkoláb Imre is felhívja a figyelmet, az aszimmetrikus hadviselés nem „új formája” a hadviselésnek, hanem annak a testet öltésével egyidőben született.¹¹ Szintén kiemeli, hogy ez a fajta hadviselés „tudatos választás” a gyengébb fél részéről, és „nem feltétlenül jelent hátrányt”, mivel addig amíg a hagyományos hadviselést folytató fél erőforrásfölénnyel rendelkezik, a gerillaharcot folytató fél információs fölényrel bír.¹² Ez teszi lehetővé a mind méreteiben, felszereltségében, képességeiben és technikai színvonalában jelentősen gyengébb fél számára, hogy magához ragadja a kezdeményezést, diktálja a harc dinamikáját és olyan szintű rugalmasságot biztosít, mely lehetővé teszi számára, hogy ő döntse el, hogy mikor és hol ütközik meg az ellenfél csapataival. Azonban fontos kitérni arra is, hogy bár a kezdeményezés a gyengébb fél kezében van, de a jelentős szintű erőforráskülönbség miatt, a küzdelem kezdeti szakaszában nem képes a hagyományos hadviselést folytató féllel szemben döntő ütközet sikeres megvívására és ebből kifolyólag célja a hagyományos hadviselést folytató fél kifárasztása, harci moráljának a megtörése, valamint a támogató társadalmi bázisától való megfosztása. Mindazonáltal, ezen célok megvalósulásához időre van szükség, mely azt eredményezi, hogy az aszimmetrikus hadviselést folytató felek közül a gyengébb katonai potenciállal rendelkező fél kifárasztó stratégiája miatt, az aszimmetrikus hadviselés, elhúzódó jellegű vesz fel.

Ez a kifárasztó jellegű hadviselési forma már megjelenik Clausewitz „A háborúról” című művében is. Clausewitz az elsők közé tartozott, aki megkísérelte a „hadügy egységes rendszerbe való foglalását”,¹³ mely során a háború kettős jellegét hangsúlyozva élesen elhatárolta egymástól az ellenség megsemmisítésére (direkt) és a kifárasztására (indirekt) törekvő stratégiákat. Ezen hadelméleti tézisek szolgáltak alapul a későbbiekben Kovács Jenő hadikultúráról szóló tanulmányához, melyben a szerző három különféle hadikultúrát különböztet meg, melyek az erőszak-alkalmazás aspektusából két nagy kategóriába sorolhatók. Az egyik ilyen kategória a direkt hadviselés jegyeit magán hordozó mozgáscentrikus hadikultúra, melynek stratégiai célja az ellenség megsemmisítésére való törekvés. A másik kategória, az indirekt hadviselés jellemvonásait tükröző anyagcentrikus és gerilla hadikultúrákat öleli fel, melyek hadászati szinten az ellenség katonai erejének megsemmisítése

¹⁰ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.12.

¹¹ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.11.

¹² Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.12.

¹³ Forgács Balázs: Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban), Phd. Értekezés, Budapest, 2009., p.22.

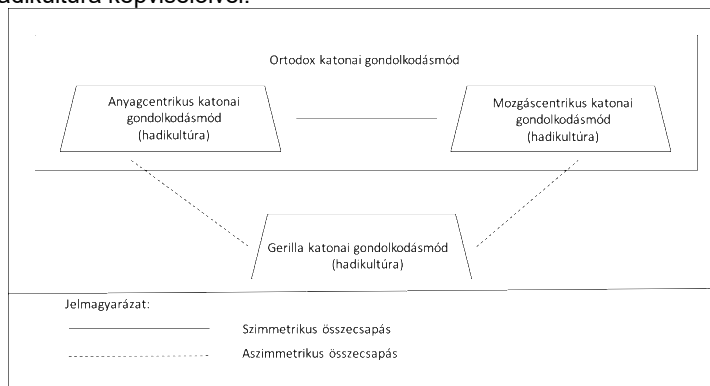
HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

helyett annak kifárasztására törekednek.¹⁴ Fontosnak tartom kiemelni az indirekt hadviselés kategóriájába tartozó két hadikultúra közti jelentős különbséget. Míg az anyagcentrikus hadikultúra reguláris keretek között – hagyományos katonai felfogásban – vívja harcát, addig a gerilla hadviselést folytató fél irreguláris küzdelmet folytat (az irreguláris gerilla hadviselés részletes kifejtésére, a későbbiekben kerül sor).

A fent leírt hadikultúrákat nem a Clausewitz által megfogalmazott kettős jelleg alapján (direkt és indirekt), hanem „*katonai gondolkodásmódjuk*”¹⁵ tükrében elemezve megállapítható, hogy a mozgáscentrikus és anyagcentrikus hadikultúrák hagyományos, míg a gerilla hadviselés képviselői a hagyományostól eltérő (irreguláris) hadviselést folytatnak.

A fegyveres erők összecsapásait a különböző katonai gondolkodásmódok nézőpontjából vizsgálva (lásd 1.sz ábra) megállapítható, hogy a katonai konfliktusok két kategóriába sorolhatók be. A hagyományos katonai gondolkodásmód keretein belül a hasonló katonai gondolkodásmódok – reguláris mozgáscentrikus és reguláris anyagcentrikus hadikultúrák – vívnak egymás ellen szimmetrikus hadviselést. Az aszimmetrikus hadviselés során, azonban a hagyományos felfogásban harcoló hadikultúrák csapnak össze – a tőlük gondolkodásmódban szignifikánsan eltérő – az indirekt hadviselés irreguláris válfaját alkalmazó gerilla hadikultúra képviselőivel.¹⁶

1.számú ábra: Hadikultúrák közti összecsapások¹⁷

¹⁴ A témáról bővebben lásd Forgács Balázs: Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban), Phd. Értekezés, Budapest, 2009., p. 35-44.

¹⁵ A témáról bővebben lásd Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.13.

¹⁶ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.13.

¹⁷ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.13.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

Továbbiakban a fent említett hadikultúrák közül a tanulmány kizárólag, a gerilla hadikultúrával, hadviselési formával foglalkozik részletesen, melyről összegzésként megállapítható, hogy az indirekt hadviselés jegyeit magán hordozva, fő stratégiai célkitűzése az ellenség katonai potenciáljának felszámolása helyett annak kifárasztására irányul, tehát az aszimmetrikus hadviselés során a gyengébb katonai képességekkel rendelkező – irreguláris hadviselést folytató – félként vesz részt a fegyveres küzdelemben.

A GERILLA KATONAI GONDOLKODÁSMÓD

A közelmúltban és a jelenünkben zajló fegyveres összetűzések túlnyomó része aszimmetrikus jellegű. Ahogyan azt már korábban bemutatattam, az aszimmetrikus összeütközések során a gyengébb katonai potenciállal rendelkező hadviselő fél a kifárasztásra törekvő, indirekt hadviselés irreguláris fajtáját, tehát a gerillaharcot alkalmazza. Ez az állítás igaz az Egyesült Államok által vezetett szövetség ellen fegyveres küzdelmet vívó ISIL szervezetére is. Fontosnak tartom a gerilla hadviselés fogalmának értelmezését, megvizsgálni felosztását az eltérő intenzitású tevékenységi módok szerint, valamint megemlíteni a különböző fajtáit és formáit, melyek közül kizárólag a tanulmány szempontjából jelentőséggel bírók kerülnek elemzésre részleteibe menően.

Egzakt fogalmi meghatározása a gerilla hadviselésnek nem létezik. Hadelméleti szemszögből az előző bekezdésben található leírás a legmegfelelőbb megfogalmazás.

A gerilla hadikultúra vizsgálata során Kovács Jenő azt a megállapítást teszi, miszerint a gerilla hadviselés a politikai harcok kiegészítője. Ez a gondolat jelenik meg Porkoláb Imre doktori értekezésében is, mely szerint a gerilla gondolkodásmód elemzésekor kettő összetevőt kell vizsgálni. Az egyik tényező a politikai irányultság, mely a propagandát, toborzó tevékenységet, külső erők támogatásának biztosítását, tagok kiképzését, finanszírozási tevékenységet, lakosság szociális támogatását és stratégiai tervek elkészítését foglalja magába. A másik jellemző az erőszak alkalmazása,¹⁸ melynek részletes elemzéséhez Porkoláb Imre értekezésének tematikáját fogom követni.

A GERILLA KATONAI GONDOLKODÁSMÓD FELOSZTÁSA ELTÉRŐ INTENZITÁSÚ ERŐSZAK ALKALMAZÁSA SZERINT

Porkoláb Imre a doktori értekezésében Samuel P. Huntington *Guerilla Warfare in Theory and Policy* könyvére hivatkozva az alábbi megállapítást teszi. A gerilla katonai gondolkodásmód elvei alapján funkcionáló fél az erőszak alkalmazásának gyakorlatilag három különböző módját használhatja: a terrorizmust, a gerilla hadviselést és a hagyományos had-

¹⁸ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.16.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

viselést.¹⁹ A terrorizmus erőszak intenzitási szintje a legalacsonyabb. Ez a fajta tevékenységi mód társadalmi támogatottság nélkül is létezhet, hiszen terrorista cselekmények végrehajtásához (gyilkosság, túszejtés, repülőgép eltérítés, pokolgépes merénylet, öngyilkos merénylet) nincs szükség népi támogatásra, azonban a kitűzött politikai cél elérésének igen kicsi a valószínűsége. Amennyiben az aktuális hatalommal szemben fellépő fél rendelkezik egy széles társadalmi bázissal és a küzdő felek rendelkezésére álló erők és eszközök tekintetében fent áll az aszimmetria, abban az esetben klasszikus gerilla hadviselésről beszélünk. A hagyományos hadviselésre, mint a legintenzívebb tevékenységi módra abban az esetben kerül sor, amennyiben az aszimmetriából eredő erőforrás már nem áll fent.

A TERRORIZMUS, MINT LEGALACSONYABB INTENZITÁSÚ TEVÉKENYSÉGI MÓD

A terrorizmus, mint komplex jelenség nem kerül teljes részletességgel bemutatásra, kizárólag a gerilla katonai gondolkodásmóddal való összefüggéseinek tükrében vizsgálom. A terrorizmus szó a latin terror (jelentése: ijedtség, rémület) főnévből származik. Nem újszerű jelenség, hiszen már évszázadokkal ezelőtt is számos eljárásmodot alkalmaztak megfélemlítés és rettegés előidézése céljából. A „*társadalomra erőltetett rettegés*” értelmezésben a jakobinus terror idején használták először a XVIII. században lezajlott francia forradalom ideje alatt. A terrorizmusról számos fogalmi meghatározás látott napvilágot, de annak ellenére, hogy egy régóta jelen lévő tevékenységi mód, nem született még rá egy általánosan elfogadott fogalmi definíció.²⁰

A legalacsonyabb intenzitású szinten, tehát terrorista tevékenységek formájában nyilvánulhat meg az erőszak.²¹ Ennek oka, hogy az aktuális államhatalommal szembeni társadalmi elégedetlenség szintje nem ért el – vagy még nem ért el – egy olyan fokozatot, hogy a regnáló politikai elittel ellentétes eszméket hirdető csoportok népi támogatást kapjanak.

¹⁹ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.17.

²⁰ A legáltalánosabban elfogadott definíció Boaz Garnortól származik, mely szerint a „terrorizmus civil célpontokkal szembeni erőszak szándékos alkalmazása, illetve azzal történő fenyegetés, meghatározott politikai célok elérése végett” In: Defining Terrorism – Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter? <http://www.ict.org.il/Article.aspx?ID=1123> (Letöltés időpontja: 2016.03.03.)

Léteznek olyan széles értelmezési szabadságot nyújtó megfogalmazások is, mint például az ENSZ Counter-Terrorism Committe által megfogalmazott definíció: „A terrorizmus az, amit a tagállamok annak tartanak.”

Szternák Görgy, Kiss Zoltán László: Vázlat a terrorizmus szociológiai aspektusainak vizsgálatához, p.108.

<http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/Szternak3.pdf> (Letöltés időpontja: 2016.02.19)

²¹ Ariel Merari a lázadás legalacsonyabb fokaként írja le a terrorizmust, melyet mindig is más stratégiákkal (köztük elsősorban a gerilla hadviseléssel) egyidejűleg használtak, és melynek viszonylagos fontossága a körülményektől függ.

Merari, Ariel: A terrorizmus mint a lázadás stratégiája, In.: Tálás Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006., p. 112.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

Mivel a gerillaháború alapfeltétele, hogy lakossági támogatottsága legyen – hiszen innen meríthetik mind az anyagi, mind pedig az emberi erőforrásait – ezért ennek hiányában, ezen a szinten elképzelhetetlen egy gerillamozgalom megszervezése és fenntartása. Terrorista cselekmények végrehajtásához azonban nincs szükség a lakosság támogatására, hiszen a „*puha célpontok*”²² elleni támadások társadalmi bázis nélkül is megszervezhetőek és végrehajthatók. Ezeknek a támadásoknak a célja a félelemkeltés, mely bizonytalanságot szül a fennálló politikai hatalommal szemben. Annak érdekében, hogy az állami szereplők bizonyítsák, hogy nem veszítették el a kontrollt az államuk irányítása felett és képesek a rend visszaállítására, válaszreakciókra kényszerülnek. Az állami szereplők részéről tett túlzó mértékű válaszlépések (kijárási tilalom, statárium, körzetek lezárása, ellenőrző pontok felállítás, szükségtelen házkutatások, ártatlanok letartóztatása, rendőri, titkosszolgálati vagy katonai túlkapások stb.) csökkentik a kormány népszerűségét, valamint társadalmi elégedetlenséghez vezethetnek. Ezek eredményeképp, a terroristák ideológiáját támogatók tábora növekszik. Éppen ezért, a terrorista csoportok szándékosan törekednek arra, hogy a fent felsorolt túlzott lépéseket kieroszakolják a kormány erők részéről, ezzel bomlasztva a társadalmat, mely jelentős mértékben hozzájárul a terroristák végső, politikai céljának az eléréséhez. Mindezt Carlos Marighella, a városi gerillaharc atyja,²³ a következőképpen fogalmazta meg:

*„A kormánynak nincs más választása, mint az elnyomás szintjének növelése (a megfelelő ellenlépések végrehajtása által). A rendőri hálózatok, házkutatások, a gyanúsítottak és ártatlanok letartóztatása, kijárási tilalom bevezetése elviselhetetlenné teszi az életet a városban. A katonai szükségállapot bevezetése, jelentős mérvű politikai üldöztetéssel jár együtt. A politikai indíttatású kivégzések és a rendőri terror a napi rutin részévé válik.... Az emberek megtagadják az együttműködést a kormánnyal, és az általánosan elfogadott felfogás az lesz, hogy a kormány igazságtalan, nem képes a problémák megoldására, csak az ellenfelek minden áron történő elpusztítására törekszik.”*²⁴

A tanulmányunk nem célja a terrorizmus elleni harc elemzése, azonban néhány aspektusára fontos rávilágítani abból a célból, hogy érthető legyen, hogy a gerilla katonai gondolkodásmód különböző intenzitású tevékenységeit végrehajtó szervezetek, milyen ellenféllel, ellentevékenységgel kerülhetnek szembe. Mindez azért fontos, mivel az állam által a terrorista tevékenységre adott válasz befolyásolja a terrorista szervezet jövőbeni tevékenységét, alkalmazott eljárásait, valamint fejlődésének lehetőségeit és korlátait. Ennek egyik remek példája a 2006-os El-Anbári Ébredés,²⁵ mely bebizonyította, hogy az iraki kormány

²² Általában fegyvertelen civil lakosság

²³ <https://www.ncjrs.gov/App/publications/abstract.aspx?ID=123035> (Letöltés időpontja: 2016.02.28.)

²⁴ Marighella, Carlos: *Minimanual of the Urban Guerrilla*, 1969., p.36-37. – szerző fordítása [http://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/SWCIIWID/COIN/Insurgent%20Principles%20and%20Practices/Mini-Manual%20of%20the%20Urban%20Guerrilla%20-%20Carlos%20Marighella%20\(1969\).pdf](http://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/SWCIIWID/COIN/Insurgent%20Principles%20and%20Practices/Mini-Manual%20of%20the%20Urban%20Guerrilla%20-%20Carlos%20Marighella%20(1969).pdf) (Letöltés időpontja: 2016.02.28.)

²⁵ Weiss, Michael, Hassan: *Az Iszlám Állam, a terror hadserege belülről*, HVG Kiadó, Budapest, 2015. p. 89-118.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

és az Irak területén található szunnita törzsek közti kommunikáció hozzájárul a törzsek ISIL elleni fellépéséhez, valamint a társadalom ISIL-től történő elszigeteléséhez, míg az egyeztetések hiánya a szélsőséges szervezet karjaiba lökheti őket.²⁶

A terrorizmus elleni harc elsősorban nem katonai feladat. Mivel a fent leírtaknak megfelelően a terrorista csoportok a lakosságra gyakorolt megfélemlítés (pszichológiai hatás) által generált állami reakciókra építve próbálják a társadalmi elégedetlenséget szítani, ezért a probléma kezelésében a döntő hangsúly, a politika által a kihívásokra adott válaszok milyenségében van.²⁷ A lakosság elidegenítésének elkerülése végett a társadalmat negatívan érintő drasztikus intézkedések helyett (vagy mellett) gazdasági, szociális, oktatási, és egyéb pozitív tartalmú intézkedést is célszerű végrehajtani. Ezen feladatok végrehajtására nem a katonai erő a legalkalmasabb állami szervezet. Ezt támasztja alá, a leghosszabb ideig Irakban szolgáló amerikai diplomata, Ali Khedery kijelentése is, mely szerint: „A lényeg nem a hadsereg létszámának növelése volt, hanem a politikai párbeszéd erőltetése az iraki politikai vezetéssel: rá akartuk kényszeríteni őket, a szunitákkal való együttműködésre és a politikai alkuk megkötésére.”²⁸ A biztonsági kérdésekben, a terrorista csoportok felszámolásában sem elsősorban a hadseregnek kell eljárnia. Célszerűbb a titkosszolgálatok és a rendőrség bevonásával kezelni a helyzetet, mivel ezen szervezetek társadalomhoz való viszonya sokkal közvetlenebb a városi környezetben való konstans jelenlétük miatt.²⁹ Azonban nem zárható ki a katonai erő alkalmazása sem, mivel sok esetben a terrorista tevékenységi formát a klasszikus gerilla hadviselést folytató szervezetek alkalmazzák. Ezen gerillaszervezetek rendelkezhetnek olyan mérvű katonai potenciállal, amely megfékezésére a rendőri és titkosszolgálati erők már nem alkalmasak és lehet mögöttük akkora társadalmi bázis, hogy a későn meghozott politikai intézkedések már nem járhatnak sikerrel. Mindezek mellett, jelenleg is zajlanak gerilla hadviselés elleni műveletek (például az ISIL elleni nemzetközi koalíció tevékenysége), melyek esetében nem zárható ki a terrorizmus elleni fellépés katonai erővel.

A terrorizmusnak számos alfaja létezik. Porkoláb Imre az Alex P. Schmid³⁰ által kialakított felosztást némi kiegészítéssel bővítve ismerteti, mivel ez a fajta megközelítés nyújtja a legátfogóbb képet a témában.³¹

²⁶ Az El-Anbári Ébredést és az azt követő eseményeket bővebben a 3. fejezet tárgyalja.

²⁷ RAND Corporation 1968 és 2006 között 648 terrorszervezet ténykedését vizsgálva, arra a megállapításra jutott, hogy a terrorista csoportok felszámolásának leghatékonyabb módszerei a politikai és tárgyalásos eljárás mód. In: Jones, Seth G., Libicki, Martin C.: How terrorist groups end; Lessons for countering alQa'ida, RAND Corporation, 2008., p. 13.

http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG741-1.pdf (Letöltés időpontja: 2016.03.04.)

²⁸ Michael, Weiss, Hassan, Hassan: Az Iszlám Állam, a terror hadserege belülről, HVG Kiadó, Budapest, 2015. p. 101

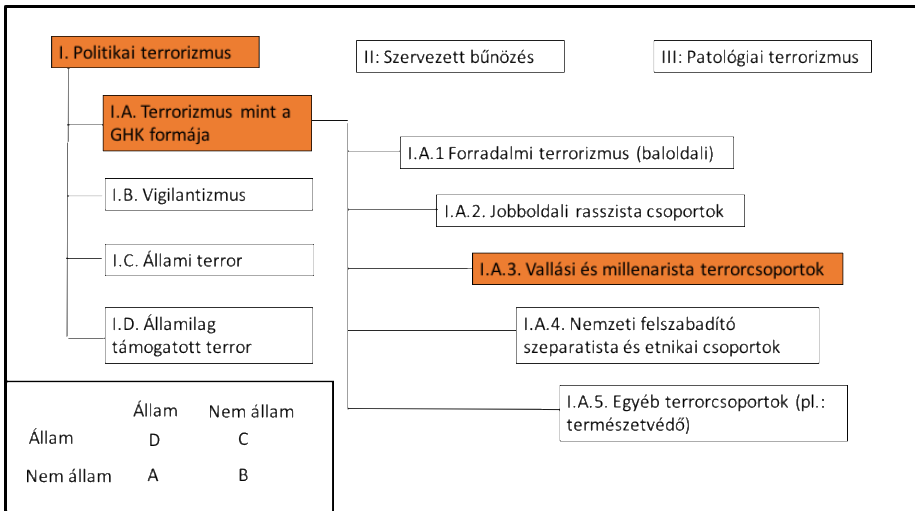
²⁹ Jones, Seth G., Libicki, Martin C.: How terrorist groups end; Lessons for countering alQa'ida, RAND Corporation, 2008., p.14.

http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG741-1.pdf (Letöltés időpontja: 2016.03.04.)

³⁰ Korábban a bécsi székhelyű, „United Nations Terrorism Prevention Branch” vezető tisztségviselője

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

2.számú ábra – A terrorizmus felosztása és rendszerezése³²

Az ISIL elsődleges célja nem a profitszerzés, mint a szervezett bűnözésnek és a patológiai terrorizmustól eltérően logikus és jól meghatározott célkitűzések érdekében hajlja végre terrorcselekményeit. Az előző kettő megállapítás alapján kijelenthető, hogy az ISIL által alkalmazott tevékenységi változat a politikai terrorizmus kategóriába sorolható. A politikai terrorizmus a doktori értekezés szerint az alábbi fajtákra osztható fel:³³

- állami terror – amennyiben állami szereplők nem állami szereplők ellen követik el a terrorcselekményeket;
- államilag támogatott terrorizmus – amennyiben állami szereplők más állami szereplők ellen követik el a terrorcselekményeket;
- vigilantizmus – amennyiben nem állami szereplők nem állami szereplők ellen követik el a terrorcselekményeket;
- terrorizmus klasszikus értelmezése – amennyiben nem állami szereplők állami szereplők ellen követik el a terrorcselekményeket.

³¹ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.31.

³² Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.31.

³³ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.30.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

A felsorolt politikai terrorizmus fajtái és az ISIL tevékenységének az összevetéséből azt a következtetést vonom le, hogy az ISIL a politikai terrorizmus két fajtáját alkalmazza. Egyrészt, mint nem állami szereplő hajt végre terrorista tevékenységet az iraki és szír kormány erők ellen, ezzel megvalósítva a klasszikus terrorizmust. Másrészt azonban, elsősorban Szíria területén, nem állami szereplők – például a mérsékelt lázadók, Jabhat Fateh al-Sham régi és ismertebb nevén al-Nuszra Front – ellen alkalmaz terrorista módszereket, mely a vigilanzizmus fogalmi hatálya alá esik. Irak területén is folytat ilyen jellegű tevékenységet, mivel az ENSZ által el nem ismert Iraki Kurdisztán hadserege nem tekinthető állami szervezetnek. Ugyanakkor az iraki hadseregnek sem része, mivel önálló vezetés alatt, a bagdadi kormánytól függetlenül hajtják végre feladataikat, melynek végső célja az ISIL elűzése mellett egy független kurd állam létrehozása. A 2. számú ábrán látható, hogy a klasszikus terrorizmus további kategóriákra bontható. Az ISIL alapvető ideológiája a szafalista dzsihadizmus, mely Mohamed próféta teológiai tisztaságához való visszatérést ígéri a szervezethez csatlakozóknak.³⁴ Mivel számukra a síiták vallási szempontból értéktelenek és hitetlennek tekintik őket, ezért a kiirtásukra törekednek.³⁵ Tehát a szervezet célkitűzése az iszlám vallás megtisztítása és egy olyan vallási alapokon nyugvó Kalifátus létrehozása, melyben a Saría törvények a mérvadók, ezért az ISIL a vallási ideológia alapján szerveződő csoportok közé sorolható.

A terrorista csoportok képessége kimerül a lakosság és egyéb szimbolikus jelentőségű célpontok elleni támadásban, azonban nem képes önmagában a fennálló politikai hatalom megdöntésére (a történelem során eddig még nem volt rá képes), a kitűzött politikai végcél elérésére. A terrorizmus csak előkészítő és támogató szerepet játszik az aszimmetrikus küzdelmekben.³⁶ Annak érdekében, hogy a kitűzött célok megvalósuljanak, egy ideológiai alapon szerveződő, széles lakossági támogatói bázis kialakítása elengedhetetlen. Ebben az esetben azonban már nem tiszta terrorizmusról beszélünk, hanem a gerilla katonai gondolkodásmód magasabb intenzitású tevékenységi változatáról, a gerilla hadviselésről. Ennek a közepes intenzitású tevékenységi módnak a megjelenése, azonban nem zárja ki a terrorizmus eszköztárának felhasználását, hanem azzal egyidőben, egymást kölcsönösen kiegészítve, és erősítve működnek tovább.

³⁴ Weiss, Michael, Hassan, Hassan: Az Iszlám Állam, a terror hadserege belülről, HVG Kiadó, Budapest, 2015. p. 21

³⁵ Weiss, Michael, Hassan, Hassan: Az Iszlám Állam, a terror hadserege belülről, HVG Kiadó, Budapest, 2015. p. 151

³⁶ Ezzel összhangban Ariel Merari szerint: „...ez a harcmodor, terjeszti a lázadás hírért, bővíti népi alapjait, és így elősegíti és előkészíti a felkelés magasabb szintű formájának kibontakozását.” Merari, Ariel: A terrorizmus, mint a lázadás stratégiája, In.: Tálás Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006., p. 106.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

A GERILLA HADVISELÉS, MINT KÖZEPES INTENZITÁSÚ TEVÉKENYSÉGI MÓD

Abban az esetben, amennyiben az uralkodó osztály elveivel egyet nem értő csoport bírja a lakosság támogatottságát és jelentős emberi és technikai erő-eszköz egyensúly eltérés áll fenn a felek között, akkor klasszikus gerilla hadviselésről beszélünk. A gerilla hadviselés során alkalmazott különböző eljárásokból, az eltérő szervezeti felépítésből, a célpontok kiválasztásában való eltérésekből, valamint a differenciált (politikai) végcélból eredően, a gerilla hadviselésnek a következő fajtái különböztethetők meg.³⁷

- anarchista gerillacsoportok – szerintük az alá-fölérendeltségi viszonyoknak nincs jogalapja, ezért a végcéljuk, hogy minden intézményes jellegű politikai komponensből megszabaduljanak;
- egyenlőségelvű csoportok – a néptömegek saját oldalukra állítása céljából, egy olyan központi hatalomrendszer elvét hirdetik, amely a javak egyenlő elosztásán alapul. Hatalomra jutások esetén azonban egy autokrata vezetési rendszer kiépítése jellemzi őket. Leginkább a második világháború után, a szélsőbaloldali marxista csoportokra volt jellemző ez a gerilla hadviselési fajta. Mao Ce-Tung ideológiája, mellyel maga mellé állította a nincstelen parasztságot is ide sorolható;
- hagyománytisztelő csoportok – ősi történelmi, vagy vallási értékek tisztelete mellett, a végső elrendő cél az aktuális politikai rendszer leváltása. Az általuk kialakított új politikai berendezkedés során a hatalom az autokrata vezetők kezében összpontosul, akik a hadseregre, vallásra, vallási vezetőkre, és a nemességre (törzsi vezetőkre) támaszkodnak. A társadalom többsége helyi szinten függetlenséget élvez, de a felső vezetés által támogatott politikai irányzattól eltérő mozgalmakat nem engedélyezik, üldözik. Ennek egyik al csoportja a reakcióshagyománytisztelők, akik torzult vallási ideológiák alapján egy elmúlt társadalmi forma újjáélesztését tűzik ki fő céljukként. A Muszab al-Zarqawi által alakított csoport, és annak utódszervezete, az ISIL által követett szalafista ideológiai irányzat is ide sorolható.
- pluralista csoportok – célja egy olyan politikai rendszer kialakítása, melyben a fő hangsúly az emberi jogok tiszteletben tartásán van;
- szecesszionista csoportok – elhagyják azt a politikai közösséget melynek tagjai és egy attól független, különálló politikai közösség létrehozása a céljuk. Ilyen szervezet például az Iraki Kurdisztán megalakításáért küzdő kurdok;
- reformer csoportok – nem áll szándékukban az aktuális politikai vezetés eltávolítása. Fő céljuk a politikai és gazdasági javak elosztása;
- megőrző típusú csoportok – az ilyen típusú csoportok teljesen eltérnek a korábbi csoportoktól, mivel fő céljuk az aktuálisan hatalmon lévő politikai erő megtartása. Ennek oka abban rejlik, hogy gazdasági, vagy politikai előnyöket élveznek az ak-

³⁷ O'Neill, Bard E.: *Insurgency and terrorism: Inside modern revolutionary warfare*, Brassey's US, Inc., Washington, 2005., p. 21-32.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

tuális rendszeren belül. Ebből kifolyólag az ilyen típusú szervezetek célpontjai a regnáló politikai vezetés leváltására törekvő csoportok.

Amennyiben a gerillaszervezeteket abból a szempontból vizsgáljuk, hogy a kitűzött végcél elérése érdekében, a rendelkezésre álló erőforrások maximális kihasználása mellett, a hadviselés mely variánsait alkalmazzák, akkor az alábbi gerilla hadviselési formákat kell elemezni. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a felsorolás nem teljes körű. Három olyan formát vizsgáltam,³⁸ melyeket korábban hol sikerrel, hol pedig sikertelenül alkalmaztak:

- katonai fókusz gerilla hadviselési forma – a hangsúly a politikai tevékenység helyett a katonai teljesítményen van. Ezen hadviselési formát alkalmazó gerillák tisztában vannak a gerilla hadviselés egyik alapvetésével – a társadalmi támogatottság fontosságával – ennek ellenére szervezett politikai, ideológiai mozgósítást nem hajtanak végre. Ennek oka, hogy a politikai támogatottságra a katonai sikerek melléktermékeként tekintenek.
- Beépített területen vívott gerilla hadviselési forma – a modern Európa és Észak-Amerika területén napjainkban már nem találhatóak olyan vidéki területek, ahol a kormányok központi hatalma ne érvényesülne. Mivel a központi hatalom által gyengén uralt területek ezekben az országokban már nem léteznek, ezért a korábbi időszakok során, az ilyen térségekben szerveződő gerillacsoportok már nem képesek rejtetten, a központi vezetést kijátszva kiterjeszteni a befolyásukat a társadalomra. Ebből eredően arra kényszerülnek, hogy a nagyvárosok által nyújtott lehetőségeket használják ki arra, hogy tevékenységüket észrevétlenül szervezzék meg. Ezek a nagyméretű településekben szerveződő mozgalmak, a nagyszámú lakosság közé való beépülés könnyedsége mellett, azzal az előnnyel is rendelkeznek, hogy a lehetséges célpontok száma szinte végtelen. Céljuk a politikai válság olyan irányú befolyásolása, mely katonai válság irányába való elmozdulást eredményez. Ennek következménye a lakosság elidegenedése a kormányzattól, mely részleteiben már korábban kifejtettem. A városi gerillaharc másik megközelítése szerint, a városokban folytatott gerillaharc célja, hogy elterelje a figyelmet és biztonsági erőket vonjon el a vidéki területekről, ezzel teret adva a vidéki gerillamozgalom megszervezésének. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy nem volt még rá történelmi példa, hogy a városi gerilla hadviselési forma, önmagában alkalmazva, eredménnyel zárult volna.
- kifárasztó gerilla hadviselési forma – mivel Mao Ce-Tung fektette le az elméleti alapjait, ezért rá tekintenek ennek a hadviselési formának az atyjaként. Az *On Guerilla Warfare* című művében egy olyan hadviselési formát ír le, mely egyaránt hangsúlyozza a politikai, ideológiai mozgósítás fontosságát és a katonai műveleteket. E két területnek az integrálásával, egy olyan elgondolást hozott létre,

³⁸ Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.22-27.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

mely napjainkig kiindulópontként szolgál a gerilla hadviselést folytató szervezetek számára.

Összegzésképp elmondható, hogy minden az államhatalom ellen erőszakot alkalmazó szervezet társadalmi elégedetlenségen alapuló mozgalomból női ki magát. Az így kialakult szervezetek, a jelentős mérvű emberi és technikai erő-eszköz egyensúly aszimmetriája miatt, a gerilla katonai gondolkodásmódot helyezik előtérbe. Ennek során, különböző intenzitású szinttel rendelkező tevékenységi módokat alkalmaznak (általában a gerilla hadviselés valamelyik formáját és terrorizmust) egyidőben,³⁹ a hagyományos hadviselésre való áttérés feltételeinek megteremtése érdekében.

Fontos kiemelni, a terrorizmus és a gerilla tevékenység közötti jelentős különbséget: a gerilla stratégiának központi tényezője egy terület uralmának szükségessége, míg ezzel szemben a terrorista stratégiának nem célja, területeknek a terroristák uralma alá vonása. A terroristák kizárólag félelemkeltéssel, lélektani befolyásolással kívánják akaratukat rákényszeríteni a lakosságra, valamint a politikai vezetésre,⁴⁰ mely önmagában nem elegendő ahhoz, hogy a terrorista csoport magához ragadja a hatalmat.⁴¹

Az hagyományos hadviselésre való áttérés kritériumai, abban az esetben teljesülnek, amennyiben az aszimmetrikus hadviselésre jellemző nagymértékű erőforrás aránytalanság csökken, kiegyenlítődik, vagy a viszályára fordul, melyre az esetek túlnyomó többségében a gerilla hadviselés utolsó fázisában kerül sor.

A HAGYOMÁNYOS HADVISELÉS, MINT LEGMAGASABB INTENZITÁSÚ TEVÉKENYSÉGI MÓD

Az erőszak alkalmazásának különböző tevékenységi módjai közül az utolsó és legintenzívebb a hagyományos hadviselés. Ezen a szinten a gerilla erők, száma és technikai felszereltségi állapota olyan fokúra emelkedett, hogy már képes felvenni a harcot a korábban lényeges számbeli és technikai fölényrel rendelkező hagyományos katonai hadviselést folytató (kormány) csapatokkal. Ennek ellenére a gerillacsapatokból kialakult, immár a hagyományos hadviselésre is alkalmas erők, az hagyományos katonai hadviselés helyett, a mozgékonyaságon alapuló, a döntő ütközetek elkerülésére irányuló hadviselést folytatnak.⁴² Tulajdonképpen ezzel egy fajta reguláris, kifárasztáson alapuló, indirekt módszert alkalmaznak, melyet Mao Ce-Tung mozgóháborúként ír le.

³⁹ Ariel Merari „kettős gerilla-terrorista taktikának” írja le ezt a típusú tevékenységet.

Merari, Ariel: A terrorizmus, mint a lázadás stratégiája, In.: Tólas Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006., p. 109.

⁴⁰ Merari, Ariel: A terrorizmus, mint a lázadás stratégiája, In.: Tólas Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006., p. 88.

⁴¹ Merari, Ariel: A terrorizmus, mint a lázadás stratégiája, In.: Tólas Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006., p. 96.

⁴² Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008., p.17.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

ÖSSZEFOGLALÁS

A tanulmányban egy egységes tudományos rendszerben mutattam be az általános fogalmakat, az aszimmetrikus hadviselésből kiindulva, a gerilla katonai gondolkodásmód struktúráján és főbb jellegzetességein keresztül.

Az aszimmetrikus hadviselési formáról megállapítottam, hogy az a gyengébb technikai és humán erőforrással, de információ fölényrel rendelkező fél, tudatos választása. A tudatos választás magyarázata, a gyengébb fél hagyományos elvek alapján sikerrel megívott hadviselésre való alkalmatlanságában rejlik. Az erők kiegyenlítése, az aszimmetria megszüntetése céljából, a hagyományos hadviselést folytató fél megtörésére, társadalmi bázisától való megfosztására, és kifárasztására törekcsenek. Ez a kifárasztáson alapuló indirekt hadviselési forma, a hagyományos hadviseléstől eltérő, irreguláris formában valósulhat csak meg, a gyengébb fél anyagi, technikai és emberi kapacitás hátránya miatt. Az indirekt hadviselés irreguláris formája a gerilla hadviselés, mely a gerilla katonai gondolkodásmód szemléleten keresztül került bemutatásra.

Megállapítottam, hogy egy gerillaszervezet fejlődése során három különböző intenzitású tevékenységi mód alkalmazható, melyek közül az alacsony és közepes intenzitású került elemzésre. A tevékenységi módok legalacsonyabb intenzitású fajtája a terrorizmus, mellyel kapcsolatban az a megállapítást tettem, hogy az ISIL a politikai terrorizmus két fajtáját is alkalmazza. Egyrészt, a klasszikus terrorizmust, mivel nem állami szereplőként hajt végre terrorista tevékenységet az iraki és szír kormány erők ellen. Ezen az ágon belül a vallási ideológia alapján szerveződő csoportok közé sorolható, a szélsőséges szalafista irányzat követése miatt. Mivel az ISIL nem állami szereplők (egyéb terrorista csoportok, mérsékelt lázadó csoportok, kurd hadsereg) ellen is alkalmaz terrorista módszereket, ezért a politikai terrorizmus vigilantizmus ágába is besorolható.

Megállapítottam, hogy az ISIL a szervezeti felépítéséből, a célpontok kiválasztásából, valamint a politikai végcéljából eredően, a gerilla hadviselésnek a reakcióshagyománytisztelők fajtája közé sorolható, mivel egy ősi vallási értéken nyugvó, torzult vallási ideológia (szalafizmus) segítségével növelte támogatói bázisát. Röviden kitértem arra, hogy az ISIL tevékenysége a Mao Ce-Tung nevével fémjelzett kifárasztó gerilla hadviselés jellegzetességeit hordozza. Ennek az állításnak a részletes igazolására és ezzel egyidőben a tanulmány központi kérdésének a bizonyítására – mely szerint az ISIL több, mint egy terrorista szervezet – a tanulmány következő részében kerül sor.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Defining Terrorism – Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter?
<http://www.ict.org.il/Article.aspx?ID=1123> (Letöltés időpontja: 2016.03.03.)
2. Farkas Sándor: Az ISIL hadviselése Mao Ce-Tung tanainak tükrében: A kifárasztó gerilla hadviselési forma – Az ISIL alkalmazott eljárásai és stratégiája (közlésre elfogadva)
3. Forgács Balázs: Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban), Phd. Értekezés, Budapest, 2009.
4. Jobbágy Zoltán: A háború antropológiája: primitív hadviselés, gerilla hadviselés és a szövetséges összhaderőnemi műveletek sikere http://real.mtak.hu/24618/1/8_JOBAGY_ZOLTAN_2.pdf (Letöltés időpontja: 2016.03.18.)
5. Jones, Seth G., Libicki, Martin C.: How terrorist groups end; Lessons for countering alQa'ida, RAND Corporation, 2008.
http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG741-1.pdf (Letöltés időpontja: 2016.03.04.)
6. Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly – Cafarella, Jennifer – Gambhir, Harleen – Zimmermann, Katherine: Al Qaeda and ISIS: Existential Threats to the U.S. and Europe
<http://www.understandingwar.org/sites/default/files/PLANEX%20Report%201%20-%20FINALFINALFINAL.pdf> (Letöltés időpontja: 2016.03.26.)
7. Katonai kislexikon, A HM Hadműveleti és Kiképzési Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 2004.
8. Marighella, Carlos: Minimanual of the Urban Guerrilla, 1969.
[http://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/SWCIWID/COIN/Insurgent%20Principles%20and%20Practices/Mini-Manual%20of%20the%20Urban%20Guerrilla%20-%20Carlos%20Marighella%20\(1969\).pdf](http://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/SWCIWID/COIN/Insurgent%20Principles%20and%20Practices/Mini-Manual%20of%20the%20Urban%20Guerrilla%20-%20Carlos%20Marighella%20(1969).pdf) (Letöltés időpontja: 2016.02.28.)
9. Merari, Ariel: A terrorizmus mint a lázadás stratégiája, In.: Tálás Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006.
10. O'Neill, Bard E.: Insurgency and terrorism: Inside modern revolutionary warfare, Brassey's US.Inc., Washington, 2005.
11. Porkoláb Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Phd. Értekezés, Budapest, 2008.
12. Resperger István, Kiss Álmos Péter, Somkuti Bálint: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2013.
13. Szternák Görgy, Kiss Zoltán László: Vázlat a terrorizmus szociológiai aspektusainak vizsgálatához <http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/Szternak3.pdf> (Letöltés időpontja: 2016.02.19)
14. Weiss, Michael, Hassan, Hassan: Az Iszlám Állam, a terror hadserege belülről, HVG Kiadó, Budapest, 2015.